

ПРАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПОВНОВАЖЕННЯ АДВОКАТА В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

PRACTICAL FEATURES OF CONFIRMATION OF THE ATTORNEY'S POWER IN CIVIL JUDICIARY

Кравцов С.О., к.ю.н.,
доцент кафедри цивільного процесу

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Гончаров В.О., студент III курсу

Інститут прокуратури та кримінальної юстиції

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Кужель К.С., студентка III курсу

Інститут прокуратури та кримінальної юстиції

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена питанню документів, що підтверджують повноваження адвоката як представника сторони у справі. У статті розглянуто актуальні проблеми, що склалися в практиці правозастосовних органів, зокрема Верховного Суду. Проаналізовано правові позиції касаційної інстанції щодо тих документів, що має подавати адвокат та вимагати суд від адвоката на підтвердження своїх повноважень у справі, зокрема зосереджено увагу на необов'язковості подання договору про надання правової допомоги, його копії, витягу з реєстру, свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю. Аргументовано достатність підтвердження повноважень адвоката як представника такими документами, як ордер або довіреність. Звернено увагу на явну невідповідність судових рішень українському законодавству, а як наслідок – порушення принципу верховенства права, права на справедливий суд. Розглянуто прояви формалізму органів правосуддя у вирішенні питань щодо документів, що підтверджують повноваження адвоката як представника. Детально проаналізовано право адвоката на самостійне посвідчення ордеру або довіреності на підставі п. 9 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Розглянуто судову практику щодо деяких реквізитів, що є обов'язковими в ордері, зокрема «назва органу» та «дата договору про надання правової допомоги». Надано власне бачення вирішення проблемних питань стосовно правових позицій, що суперечать одна одній та законодавству. Зроблено низку висновків, зокрема щодо існування нагальної потреби у вноормуванні судової практики стосовно документів, що підтверджують повноваження адвоката як представника сторони, враховуючи важливість участі адвоката в судовому процесі як одну з гарантій ефективного судового розгляду. Стаття буде корисна адвокатам, суддям, науковим, практичним працівникам та кожному, хто цікавиться питаннями цивільного процесу.

Ключові слова: документи, що підтверджують повноваження адвоката, цивільний процес, ордер, довіреність, судова практика, свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю, витяг, посвідчувати.

The article is devoted to the issue of documents confirming the authority of the lawyer as a representative of the party in the case. The article considers the current problems in the practice of law enforcement agencies, in particular the Supreme Court. The legal positions of the cassation instance on those documents that a lawyer must submit and require the court to prove his powers in the case are analyzed, in particular, attention is focused on the non-binding nature of the contract on legal aid, its copy, extract from the register, certificate of entitlement. Advocacy is illegal. The article refers to the case law of the Supreme Court for 2018–2020 on the issue. The sufficiency of confirmation of the lawyer's powers as a representative by such documents as a warrant or power of attorney is argued. Attention is drawn to the clear inconsistency of court decisions with Ukrainian law, and as a consequence of the violation of the principle of the rule of law, the right to a fair trial. Manifestations of the formalism of the judiciary in resolving issues concerning the documents confirming the authority of a lawyer as a representative are considered. The right of a lawyer to independently certify a warrant or power of attorney on the basis of paragraph 9 of part 1 of Article 20 of the Law of Ukraine "On Advocacy and Advocacy" is analyzed in detail. The case law on some of the details that are mandatory in the warrant, in particular, "name of the body" and "date of the agreement on legal aid" is considered. The given vision of the decision of problematic questions concerning the legal positions which contradict each other and the legislation is given. A number of conclusions have been drawn, in particular on the urgent need to standardize the case law on documents confirming the lawyer's authority as a party's representative, given the importance of the lawyer's participation in the trial as one of the guarantees of effective trial. The article will be useful for lawyers, judges, researchers, practitioners, and anyone interested in civil litigation.

Key words: documents confirming the powers of a lawyer, civil proceedings, warrant, power of attorney, court practice, certificate of the right to practice law, extract, certify.

Питання представництва адвокатом інтересів свого клієнта є досить важливим у цивільному процесі з огляду на те, що адвокат як професійний захисник є подекуди єдиним способом поновити порушені, невизнані чи оспорювані права клієнта. Для того щоб адвокат вступив до процесу, йому необхідно мати належні підстави, що об'єктивовані в певних документах. Ці документи виступають підтвердженням повноважень адвоката. Однак судова практика щодо питання документів, що підтверджують повноваження адвоката в суді, є неоднозначною, навіть на рівні касаційної інстанції зустрічаються правові позиції, що суперечать одна одній. Тому з огляду на важливість участі адвоката в судовому процесі як одну з гарантій ефективного правосуддя є потреба дійти єдиної

позиції щодо того, яких документів достатньо для підтвердження повноважень адвоката.

Основним нормативним приписом, що визначає документи, які підтверджують повноваження адвоката в цивільному процесі, є ст. 62 ЦПК. Згідно з нею, такими документами є або довіреність, або ордер, виданий відповідно до Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» [1].

У ст. 26 Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» визначено, що, окрім вищезазначених документів, ще два можуть підтверджувати (посвідчувати) повноваження адвоката, а саме: договір про надання правової допомоги та доручення органу (установи), уповноваженому законом на надання безоплатної правової допомоги [2].

Однак це в жодному разі не означає, що в цивільному процесі адвокат може надати, наприклад, лише договір про надання правової допомоги для підтвердження своїх повноважень, оскільки ч. 3 ст. 26 цього Закону зазначено, що повноваження адвоката як захисника або представника в цивільному процесі підтверджуються в порядку, встановленому *законом*. Таким законом є саме Цивільний процесуальний кодекс України.

Отже, адвокат у цивільному процесі обмежений у виборі документів, якими може підтвердити свої повноваження. Так, адвокат має змогу обирати лише між довіреністю та ордером, виданим відповідно до Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність».

Однак, аналізуючи судову практику, можна спостерігати, що адвокати подають не тільки визначені законом документи, а й такі, що не вимагаються зовсім. Так, наприклад, у Постанові Касаційного цивільного суду від 12 лютого 2020 року у справі 203/4365/18-ц зазначається, що представник відповідача, подаючи апеляційну скаргу, на підтвердження своїх повноважень додала до апеляційної скарги копію договору про надання правової допомоги, свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю, витяг із реєстру адвокатів, ордер адвоката [5]. Вважаємо, що в таких діях адвоката відсутнє порушення чинного законодавства, оскільки суд може не брати до уваги ті документи, що не передбачені законом.

Однак більш серйознішою є проблема, коли суд вимагає ті документи, що не передбачені законом для підтвердження повноважень, або ж не приймає ті, що відповідають вимогам закону.

З огляду на цю проблематику, далі буде розглянута судова практика щодо проблем, що найчастіше виникають під час підтвердження повноважень адвоката.

Вимога суду надати додаткові документи, крім визначених ч. 4 ст. 62 ЦПК

Суди подекуди мотивують повернення позовної заяви або апеляційної (касаційної) скарги з огляду на те, що представник сторони по справі не надав необхідних документів на підтвердження своїх повноважень. Однак, на жаль, непоодинокі випадки, коли суд вимагає ті документи, що підтверджують повноваження адвоката, що є необхідними саме на думку суду, а не закону.

Так, Касаційний цивільний суд у своїй Постанові від 3 червня 2020 року у справі № 760/8629/16-ц зазначає, що апеляційний суд повернув апеляційну скаргу особі, що її подала. Аргументом апеляційної інстанції, зокрема, було те, що заявником не надано *окремого письмового доручення*, яке підтверджує її повноваження як адвоката. Верховний Суд у порядку касаційного оскарження не погодився з висновком апеляційної інстанції та зазначив, що висновок апеляційного суду про те, що заявником не надано окремого письмового доручення, яке підтверджує її повноваження як представника, є безпідставним, оскільки саме ордер, виданий адвокатським об'єднанням, підтверджує те, хто з адвокатів здійснює представництво інтересів клієнта на виконання укладеного договору про надання правової допомоги [6].

Крім того, під час аналізу судової практики зустрічаються випадки, коли суд повертає позов чи апеляційну скаргу через недодання до них *свідоцтва про право зайняття адвокатською діяльністю*.

Так, відповідно до Постанови Касаційного цивільного суду від 11 грудня 2019 року у справі № 361/8400/18-ц зазначено, що, повертаючи апеляційну скаргу, суд апеляційної інстанції виходив із того, що адвокат не надав суду, зокрема, свідоцтво про зайняття адвокатською діяльністю. Верховний Суд визначив таку вимогу безпідставною, бо інформація Єдиного реєстру адвокатів України є відкритою, тому суд не позбавлений змоги перевірити, чи є та чи інша особа адвокатом. ЦПК не містить вимоги про

обов'язковість долучення адвокатом до усіх документів, які подаються до суду, як представником свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю [7].

У ч.ч. 1, 2 ст. 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зазначено, що адвокатська діяльність здійснюється на підставі вже укладеного договору про надання правової допомоги [2]. Виходячи з цього припису, судді часто вимагають до документів, визначених у ч. 4 ст. 62 ЦПК, додати *договір про надання правової допомоги*. Проте це не є вимогою, що ґрунтується на законі, оскільки жоден нормативно-правовий акт не встановлює обов'язок адвокатів подавати договір до суду на підтвердження своїх повноважень. Сама вимога надати замість ордера (довіреності) або на додаток договору про надання правової допомоги суперечить чинному законодавству. Правові позиції, висловлені в постановках Касаційного цивільного суду у справах № 182/9172/18, 361/8400/18-ц, 182/9172/18, зазначають, що надання договору про правничу допомогу, його копії разом з ордером ЦПК України не вимагає [8].

Таким чином, ордер або довіреність є достатніми документами для підтвердження повноважень адвоката як представника. Законодавство не вимагає подання жодних додаткових документів.

Неприйняття судом копії ордеру або довіреності, засвідченої у визначеному законом порядку

Глумачення ч. 6 ст. 62 ЦПК дає змогу стверджувати, що адвокат може подати на підтвердження своїх повноважень на вибір: 1) оригінал документа; 2) копію з нього, засвідчену суддею; 3) копію з нього, засвідчену у визначеному законом порядку. Саме ці документи, що будуть приєднані до справи, виступають підтвердженням повноважень адвоката в конкретній справі.

На практиці адвокати часто самостійно посвідчують довіреності або ордери у справах, які вони ведуть, та подають до суду на підтвердження своїх повноважень. Такі дії підпадають під «копії з ордеру або довіреності, засвідчену у визначеному законом порядку», оскільки таке право адвоката передбачене законом.

Так, у п. 9 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зазначено, що під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право посвідчувати копії документів у справах, які він веде, крім випадків, якщо законом встановлено інший обов'язковий спосіб посвідчення копій документів [2]. Однак суди по-різному до цього ставляться.

Касаційний суд у Постанові по справі 308/8995/17 від 17 грудня 2018 року зазначив, що ордер, засвідчений у визначеному законом порядку, а саме відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», є належним документом, що підтверджує право особи, яка підписала апеляційну скаргу, на вчинення такої процесуальної дії [9]. Посилання на це рішення для обґрунтування аналогічних обставин було використано в постанові Касаційного цивільного суду в справі № 428/3851/19 від 3 серпня 2020 року [10].

Проте діяти єдиного підходу у правозастосовній діяльності Касаційний цивільний суд протягом певного часу не міг. Так, в ухвалі від 29 травня 2019 року у справі 202/5348/18 щодо дій адвоката, що посвідчив своїм підписом копію ордера на відповідність його оригіналу, Верховний Суд зазначив, що можливість посвідчення відповідності оригіналу копії ордера самостійно адвокатом положеннями ЦПК України і Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» не передбачено [11].

Однак вже 11 грудня 2019 року Касаційний цивільний суд у справі 361/8400/18-ц знову зазначив, що п. 9 ч. 1 ст. 20 вищезгаданого Закону резюмує наявність в адвоката повноважень на посвідчення копій документів, зокрема довіреності, виданої йому на представлення інтересів юридичної особи [12].

Враховуючи різну судову практику, на нашу думку, увагу треба приділяти як адвокатам, так і судам тим правовим позиціям, що визнають самостійне посвідчення адвокатом ордеру або довіреності як належним документами, що підтверджують повноваження адвоката, оскільки така можливість чітко зазначена в законі і підстав для її обмеження законодавством не визначено.

Подання та підписання позову, апеляційної, касаційної скарги адвокатом

ЦПК однозначно регулює питання щодо того, хто може подавати та підписувати позовну заяву, апеляційну і касаційну скарги.

Так, відповідно до ч. 2 ст. 175 ЦПК позовна заява подається до суду в письмовій формі та підписується позивачем або його представником, або іншою особою, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи [1].

Ч. 3 ст. 356 ЦПК зазначає, що апеляційна скарга підписується особою, яка її подає, або представником такої особи [1].

Згідно з ч. 3 ст. 392 ЦПК, касаційна скарга підписується особою, яка її подає, або представником такої особи. До касаційної скарги, поданої представником, має бути додана довіреність або інший документ, що посвідчує повноваження представника [1].

Системним тлумаченням цих норм можна зробити висновок, що ЦПК дає змогу реалізувати право на подання та підписання зазначених вище процесуальних документів або позивачу, або представнику.

У разі подання позову (скарги) до суду адвокат має додати документ, що посвідчує повноваження представника, оскільки саме на підставі цього документа суд має впевнитися в наявності в адвоката права на підписання такого процесуального документа.

Недотримання цих вимог адвокатом є негативною передумовою права на пред'явлення позову. Так, цивільно-процесуальним законом передбачається неприйняття до розгляду та повернення судом процесуального документа (п. 1 ч. 4 ст. 185 ЦПК, п. 1 ч. 5 ст. 357 ЦПК, п. 1 ч. 4 ст. 393 ЦПК [1]). Касаційний цивільний суд у справі № 703/281/18 від 20 травня 2020 року дійшов висновку, що відсутність у матеріалах справи документа, що доводить повноваження представника, не свідчить про відсутність у нього процесуальних повноважень на подання апеляційної скарги чи підписання її, *проте* є підставою для залишення апеляційної скарги без руху з метою встановлення таких повноважень судом [13].

Попри, на перший погляд, достатню урегульованість цього питання, на практиці виникають проблеми щодо цього.

Так, Касаційний цивільний суд у своїй Постанові у справі № 694/48/18 зазначає, що апеляційна інстанція повернула апеляційну скаргу, суд виходив із того, що апеляційна скарга скаржника підписана її адвокатом, який не мав права підпису такої скарги. Такий висновок зробив суд, оскільки під час отримання апеляційної скарги, що надійшла рекомендованим листом від адвоката, виявлено відсутність документа, вказаного в додатку до апеляційної скарги, а саме ордеру адвоката. У скарзі адвокат посилався на те, що в додатку до апеляційної скарги додавав ордер на його представництво, однак йому не відомо, чому його не опинилося під час надходження до апеляційного суду. Верховний Суд у цій справі залишив без задоволення касаційну скаргу через відсутність ордеру адвоката, вказаного в додатку до апеляційної скарги [14]. Враховуючи цю правову позицію, вважаємо, що доречнішим є направлення процесуальних документів до суду цінним листом з описом вкладу для того, щоб потім у разі виникнення схожої ситуації адвокат міг довести, що все ж таки відправив ці документи та належним чином реалізував приписи процесуального закону.

Також цікавим є висновок Касаційного цивільного суду у справі № 201/13030/19, де суд зазначив, що хоча в договорі про надання правової допомоги чітко не зазначено право адвоката подавати та підписувати апеляційну скаргу клієнта, в ордері, який є належним та достатнім підтвердженням правомочності адвоката на вчинення дій в інтересах клієнта, конкретизовано його повноваження на надання правової допомоги саме в Дніпровському апеляційному суді. Крім того, будь-яких обмежень повноважень (як це передбачено п. 12.8 Положення) ордер не містить [15].

Незазначення назви суду в ордері або довіреності

Згідно з пп. 15.4 п. 15 Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 17 грудня 2012 року № 36 (попередня редакція), ордер має містити назву органу, в якому надається правова допомога адвокатом, із зазначенням, у разі потреби, виду адвокатської діяльності відповідно до ст. 19 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [3]. У п. 12.4 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції від 12.04.2019 року № 41 міститься аналогічна норма [4].

На практиці виникає питання, що розуміється під «назвою органу» – конкретно зазначений орган чи все ж таки узагальнююча назва всіх органів певного виду. На рівні касаційної інстанції правові позиції різняться із цього питання.

Так, Касаційний цивільний суд у постанові у справі № 361/8400/18-ц від 11 грудня 2019 року зазначив, що помилковим є ототожнення вимог до змісту ордеру адвоката, де дійсно має зазначатись відповідний орган (суд), в якому здійснюється представництво інтересів клієнта, проте в довіреності на представництво інтересів у судах є достатнім, окрім зазначення повноваження представника, вказівка на представництво в усіх судових органах (судах) України без конкретизації назв судів [7]. Зі змісту цієї правової позиції можна зробити висновок, що в довіреності може бути зазначено як конкретний орган, так і узагальнюючу назву всіх органів певного виду, а в ордері – лише конкретний судовий орган.

Однак Касаційний цивільний суд у постанові від 15 квітня 2020 року у справі № 361/4347/17 зазначив, що вказівка в ордері у графі «Назва органу, в якому надається правова допомога» на те, що правова допомога надається в судах всіх інстанцій, є достатнім та необхідним підтвердженням того, що адвокат уповноважений надавати правову допомогу клієнту та представляти його інтереси в будь-яких судах України, а тому не вимагає уточнення/зазначення територіальної, інстанційної, предметної та суб'єктної юрисдикції судів [16].

Вважаємо, що найбільш повна та точна відповідь на це питання міститься в постанові Касаційного цивільного суду в справі 760/8629/16-ц від 3 червня 2020 року. У цій справі адвокат подав касаційну скаргу на ухвалу апеляційного суду, якою апеляційну скаргу було повернуто особі, яка її подала, оскільки в копії ордеру на надання правової допомоги було зазначено, що адвокат мав право надавати правову допомогу в судах усіх інстанцій. Хоча, на думку апеляційного суду, законодавець чітко відокремив судові органи як такі, що мають бути окремо зазначені в ордері на надання правової допомоги.

Розглядаючи цю касаційну скаргу, Верховний Суд дійшов висновку, що визначена апеляційним судом підстава для повернення апеляційної скарги – відсутність зазначення в ордері назви апеляційного суду, до якого подано апеляційну скаргу, є безпідставною з огляду на наступне.

Згідно з практикою Європейського суду з прав людини, необхідно уникати занадто формального ставлення до передбачених законом вимог, бо доступ до правосуддя має бути не лише фактичним, але і реальним. Надмірний

формалізм у процесі вирішення питання щодо прийняття позовної заяви або скарги є порушенням права на справедливий судовий захист.

Для того, щоб доступ був ефективним, особа повинна мати чітку практичну змогу оскаржити дії, які становлять втручання в її права.

У рішенні від 13 січня 2000 року у справі «Мірагаль Есколано та інші проти Іспанії» та рішенні від 28 жовтня 1998 року у справі «Перес де Рада Каваніллес проти Іспанії» Європейський Суд із прав людини вказав, що надто суворе тлумачення внутрішніми судами процесуальної норми позбавило заявників права доступу до суду і завдало розгляду їхніх позовних вимог. Це визнано порушенням п. 1 ст. 6 Конвенції [6].

Аналогічну правову позицію було висловлено у Постанові Касаційного цивільного суду в справі № 428/3851/19 від 3 серпня 2020 року, відповідно до якої залишення позову без розгляду з підстави, що в ордері не визначено назву конкретного судового органу, в якому може бути надана правова допомога адвокатом, є проявом правового пуризму (формалізму) з боку суду під час вирішення питання прийнятності позовної заяви, який непропорційно обмежує право особи на розгляд її справи судом [10].

Вважаємо, що найбільш прийнятним та справедливим є підхід, відповідно до якого суди мають брати до уваги та вважати належним ордер або довіреність, в якій може не бути зазначення конкретного судового органу, але наявна вказівка на узагальнене посилання на всі суди, всіх інстанцій, всіх юрисдикцій, оскільки в протилежному випадку неприйняття такого документа позбавляє сторону доступу до правосуддя для повного захисту своїх прав та інтересів шляхом здійснення судового розгляду справи.

Однак, якщо в ордері зазначається конкретний суд, то треба зазначити його вкрай точно та правильно, оскільки в іншому випадку суд може повернути позов (скаргу). Звісно, усе залежить від конкретних обставин, але ніхто не

виключає випадки буквоїдства та формалізму. Так, наприклад, у справі № 520/3764/18 від 22 квітня 2020 року адвокат підтверджував свої повноваження ордером, в якому в графі «Назва органу» було зазначено Верховний Суд України (хоча на час подання скарги вже набрав чинності Закон 2147-VIII, за яким судом касаційної інстанції в цивільних справах є Верховний Суд). Враховуючи це, Верховний Суд не вважає ордер таким, що підтверджує повноваження адвоката, оскільки в ордері зазначена неналежна назва суду касаційної інстанції, в якому адвокат надає правову допомогу [17].

Висновки. Цивільно-процесуальним законом встановлено лише два документи, що підтверджують повноваження адвоката як представника в суді, – довіреність або ордер. Подання інших документів за чинним ЦПК не вимагається. Вимоги суду щодо подання, зокрема договору про надання правової допомоги, його копії, витягу з реєстру, свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю є незаконними.

Ордер або довіреність є достатніми документами для підтвердження повноважень адвоката як представника.

Адвокат має право самостійно посвідчувати документи, що підтверджують його повноваження у справі, яку він веде, оскільки така можливість чітко визначена Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Обмеження цього права є незаконним.

Суди мають брати до уваги та вважати належним ордер або довіреність, в якій не зазначений конкретний судовий орган, але наявна вказівка на узагальнене посилання на всі суди, всіх інстанцій, всіх юрисдикцій. Оскільки в протилежному випадку неприйняття такого документа позбавляє сторону доступу до правосуддя для повного захисту своїх прав та інтересів шляхом здійснення судового розгляду справи.

Є нагальна потреба внормувати практику щодо документів, що підтверджують повноваження адвоката як представника сторони.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення 18.11.2018).
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення 18.11.2018).
3. Положення про ордер на надання правової допомоги та порядок ведення реєстру ордерів від 17.12.2012 р. № 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0036871-12#Text> (дата звернення 18.11.2018).
4. Про затвердження Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги у новій редакції від 12.04.2019 р. № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr041871-19#Text> (дата звернення 18.11.2018).
5. Постанова Верховного Суду від 12 лютого 2020 року, судова справа: № 203/4365/18-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87672382>.
6. Постанова Верховного Суду від 3 червня 2020 року, судова справа: № 760/8629/16-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89732962>.
7. Постанова Верховного Суду від 11 грудня 2019 року, судова справа: № 361/8400/18-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86606954>.
8. Постанова Верховного Суду від 18 вересня 2019 року, судова справа: № 182/9172/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84545120>; Постанова Верховного Суду від 18 вересня 2019 року, судова справа: № 182/9172/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84545120>; Постанова Верховного Суду від 11 грудня 2019 року, судова справа: № 361/8400/18-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86606954>; Постанова Верховного Суду від 18 вересня 2019 року, судова справа: № 182/9172/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84545120>.
9. Постанова Верховного Суду від 17 грудня 2018 року, судова справа: № 308/8995/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78626691>.
10. Постанова Верховного Суду від 3 серпня 2020 року, судова справа: № 428/3851/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90872333>.
11. Ухвала Верховного Суду від 29 травня 2019 року, судова справа: № 202/5348/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90872333>.
12. Постанова Верховного Суду від 11 грудня 2019 року, судова справа: № 361/8400/18-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86606954>.
13. Постанова Верховного Суду від 20 травня 2020 року, судова справа: № 520/11358/15-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89621110>.
14. Постанова Верховного Суду від 12 грудня 2019 року, судова справа: № 694/48/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86400747>.
15. Постанова Верховного Суду від 5 серпня 2020 року, судова справа: № 201/13030/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90905864>.
16. Постанова Верховного Суду від 15 квітня 2020 року, судова справа: № 361/4347/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88833791>.
17. Ухвала Верховного Суду від 22 квітня 2020 року, судова справа: № 520/3764/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88903910>.